

A KÚRIA mint felülvizsgálati bíróság

Kfv. II.37.370/2012/14.szám

A Kúria a dr. Cs. K. jogtanácsos által képviselt Budapesti Agrárkamara (Budapest) I.r., a személyesen eljáró SEVAKO Kft. (Pápa) II.r., Vadór Kft. (Budapest) III.r., a Dr. Darázs Lénárd Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. D. L. ügyvéd) által képviselt HUNNIA Vadgazdálkodási Kft. (Fonyód) IV. r. és a dr. Vásárhelyi Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. V. J. ügyvéd) által képviselt NATURHUN Kft. (Herceghalom) V.r. felpereseknek a dr. László Ildikó Katalin ügyvéd (1245 Budapest, 5., Pf.: 1036.) által képviselt Gazdasági Versenyhivatal (1054 Budapest, Alkotmány u. 5.) alperes ellen versenyügyben hozott határozat felülvizsgálata iránt Fővárosi Bíróságon 3.K.33.949/2010. számon indult és a Fővárosi Ítéltábla által 2012. március 7. napján kelt 2.Kf.27.556/2011/7. számú ítélettel befejezett perben - amely perbe a felperes pernyertessége érdekében a M. F. által képviselt Hubertus Kft. (Budapest) beavatkozott a jogerős ítélet ellen az I.r. felperes által 31. és az V.r. felperes által 30. sorszám alatt benyújtott felülvizsgálati kérelmek folytán az alulírott napon - tárgyalás kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Kúria a Fővárosi Ítéltábla 2.Kf.27.556/2011/7. számú ítéletének felülvizsgálati kérelemmel nem támadott részét nem érinti, felülvizsgálati kérelemmel támadott rendelkezését hatályában fenntartja.

Kfv.II.37.370/2012/14.szám

Kötelezi az I.r. és az V. r. felperesedet, hogy 15 napon belül fizessenek meg az alperesnek külön-külön 70.000 (hetvenezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Kötelezi továbbá az V, r. felperest, hogy fizessen meg az államnak - külön felhívásra - 70.000 (hetvenezer) forint felülvizsgálati illetéket.

A le nem rótt további 70.000 (hetvenezer) forint felülvizsgálati illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen további felülvizsgálatnak helye nincs.

I n d o k o l á s

A felülvizsgálati kérelmekkel érintett tényállás szerint az alperes 2003. július 9-én versenyfelügyeleti eljárást indított a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Tpv.) 11. §-ának megsértése gyanúja okán. A 2004. december 9. napján kelt Vj-89/2003/58. számú határozatával megállapította, hogy - többek között - a II-V.r. felperesek és a beavatkozó a 2002-2003. évi vadászati évadra szóló 2001. november 5. keltezésű közös kötelezettségvállalása, a Vadgazdasági Termékek és Szolgáltatások Terméktanácsának (a továbbiakban: Terméktanács) 2001. november 28-i döntése, továbbá az I.r. felperesnek és a Terméktanácsnak a 2003-2004. évi vadászati évadra szóló 2002. december 19-i közös döntése a gazdasági verseny korlátozására alkalmas. A jogsértés miatt az I.r. felperessel szemben 15.000.000 forint, az V.r. felperessel szemben 4.000.000 forint bírságot szabott ki.

A határozatban az érintett árupiacnak a hazai vadászati piac szerkezetéből adódóan a bérvadászati, azon belül is a külföldiek részére történő bérvadászati szolgáltatások értékesítését tekintette. A földrajzi piacot Magyarország területével azonosította, mert a kifogásolt magatartások Magyarország területére voltak irányadók. A jogsértés jellegére is tekintettel a Tpv. 13. § (1) - (2) bekezdése alapján a csekély jelentőség megállapíthatóságát kizárta, ezért nem volt szükséges az érintett földrajzi piac pontos meghatározása. A Terméktanács 2002-2003. évi vadászati árjegyzék javaslatát a 2001. november 5-én kelt megállapodással elfogadták. Az árjegyzék kikerült a

Kfv.II.37.370/2012/14.szám

vadászatszervezői piacra és azt több eljárás alá vont vállalkozás alkalmazta is, mások átemelték saját árjegyzékükbe. A 2003-2004. évre szólóan a Terméktanács és az I.r. felperes, azon belül a Termelői, a Vadászatközvetítő szekció, valamint a Vadászatszervező Irodák Budapesti Agrárkamarában kialakított önálló szervezete egyeztetett bérvadászati ajánlott minimál-árakat állapított meg, ahogy azt a 2002. december 19. keltezésű árjegyzékben ki is nyilvánították. A Tpvt. 11.§ (1) bekezdése és (2) bekezdés a) pontja szerint tiltott az ármegkötés. A kifogásolt magatartások kötelezően betartandó minimál-árak elfogadására és alkalmazására irányultak. Az árajánlások akkor sem versenyjogszerűek, ha nem kötelezőek, mert alkalmasak arra, hogy a piaci versenytársak megismerjék azokat, és ezáltal egyedi döntéseiknél figyelembe vegyék a versenytársak árpolitikáját. Az ajánlott minimál-árak a piaci szereplők árainak egységesítése miatt a piaci alkut - az azonos árak alkalmazását sugallva - is gyengíthetik, nem engedik az árban érvényesülni az eltérő gazdasági feltételekből adódó különbségeket. Utalt arra is, hogy a Terméktanács Etikai Kódexe 3.2.8. pontja etikai vétségként rögzítette a terméktanácsi irányárak be nem tartását. A Terméktanács etikai vétségért szankciókat is alkalmazhatott a taggal szemben. Az I.r.felperes köztestületként működik, tagjaitól díjat szed, fő célja az érdekérvényesítés, a gazdaság fejlődésének előmozdítása, ármeghatározásra nem jogosult. Az I.r. felperes Vadászatszervező Irodák Osztálya (a továbbiakban: Osztály) 2002-ben az I.r. felperes belső szervezeti egységként alakult meg, tagjai vadászatszervezők voltak. Az Osztályba való felvétel feltétele volt, hogy a tag a minimál-árakat tartalmazó vadászati jegyzéki ártól lefelé nem tér el.

A felperesek keresetet terjesztettek elő az alperesi határozat bírósági felülvizsgálata iránt, állítva jogsértő magatartást nem tanúsítottak.

Az elsőfokú bíróság - megismételt eljárásban - a felperesek keresetét elutasította. A Tpvt. 11. § (1) bekezdésében foglaltakra utalva kifejtette, hogy a Tpvt. hatálya alá tartozik az I.r. felperes is, aki felelősséggel tartozik a saját szervezeti egységének jogszerű működéséért.

Az érintett áru- és földrajzi piac egyértelműen leszűkíthető a Magyarország területén külföldiek által folytatott bérvadászatra, amely jellemzően vadászatszervező vállalkozások közreműködésével valósul

Kfv. II. 37.370/2012/14.szám

meg. A földrajzi piac nem terjeszthető ki Európára abból az okból, hogy számos szomszédos országban is található azonos vadfajok, mert a külföldiek bérvadászata egy rendkívül összetett, soktényezős tevékenység, amelynek megítélése országonként más és más. A per során csatolt igazságügyi szakértői magánszakvélemény ezért nem megalapozott, továbbá nem is indokolt az áru- és földrajzi piac meghatározására szakértő kirendelése. Rámutatott a jogsértés szempontjából a magyarországi vadászati piac jellemzői nem bírnak jelentőséggel, ezen a területen is működik a keresleten és a kínálaton alapuló piac, itt is fontos szabályozó eszköz a verseny. A vadgazdálkodást befolyásoló állami szabályozás nem zárja ki, hogy a jogszerűen vadászható állomány ne lenne piaci alapon értékesíthető árualapnak tekinthető. A jogsértő megállapodásokat a nemzeti piac védelmének célja nem indokolhatja. A felperesek megállapodása az árak közvetett meghatározására irányult, a Tpv. 13.§-ának (2) bekezdés a) pontja alapján nem minősültek csekély jelentőségű megállapodásoknak, a tilalom alól nem mentesülhettek. A felperesek által meghatározott árak nem irányárak, hanem minimál-árak voltak, attól lefelé az eltérés nem volt lehetséges, alkalmasak voltak arra, hogy a piac szereplőit orientálják, még akkor is, ha esetleg ténylegesen nem is alkalmazták volna az adott árakat. Okszerű, logikus és életszerű az az alperesi következtetés, mely szerint a jogszerűtlen áralakítás releváns bizonyítéka az, hogy a felperesek az adott időszakban alkalmazott áraikkal nem mentek a megegyezéssel érintett árak alá. Ez volt a minimál-árak alkalmazásának is a bizonyítéka. Hangsúlyozta, hogy a versenyjogsértés megállapításához elegendő, ha a piaci szereplők alappal számítanak arra, hogy a jövőben hasonló magatartást fognak tanúsítani. A vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló 1996. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Vtv.) sem mentesíti a vadászati piac szereplőit a Tpv. rendelkezéseinek betartása alól. Az alperes a bírságkiszabás során mérlegelési jogkörében helytállóan járt el, megfelelően vette figyelembe az enyhítő és súlyosbító körülményeket.

Az ítélet ellen a felperesek fellebbezéssel éltek.

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét - azt megalapozottnak találva - helybenhagyta.

Rámutatott az érintett piac meghatározásának elsődleges szerepe az, hogy eldönthető legyen a versenykorlátozás

Kfv. II. 37.370/2012/14.szám

csekély jelentősége. A mentesülés azonban csak akkor alkalmazható, ha a megállapodás nem ármeghatározásra, illetve nem piacfelosztásra vonatkozik. Az ármeghatározó, illetve piacfelosztó kartell esetén sem a piaci részesedés megállapításának, sem magának az érintett piac meghatározásának nincs különösebb relevanciája, ezért az érintett piacot az alperesnek nem is kellett egészen pontosan meghatároznia.

Az árupiacot nem az egyes trófeás vadakkal, hanem azt a külföldiek részére történő bér vadászati szolgáltatások értékesítésével azonosították. Az érintett földrajzi piac pedig azért Magyarország területe, mert a bér vadászati szolgáltatásokat Magyarország területén nyújtották. Az állatvilágra tekintettel ez a terület nem tágítható, mert maga a vadászati szolgáltatás az ország határain belül maradt még akkor is, ha a vad a határon túlról érkezett. A vadászatszervezési piac versenyjogi értékelése versenyjogi szakkérdés, ezért vadászati kérdésekben jártas szakértő bevonására még akkor sem lett volna szükség, ha felmerült volna a versenykorlátozó megállapodások csekély jelentőségéből fakadó mentesülés lehetősége. Az elsőfokú bíróság ezért helyesen mellőzte az V.r. felperes által csatolt magánszakértői véleményt, és ugyanezen oknál fogva szükségtelen volt a kiegészítő szakvélemény értékelése, illetve a szakértő tanúként történő meghallgatása.

Az ár a szolgáltatás pénzben kifejezett értéke, amely normál piaci működés mellett szabad megállapodás tárgya, a kereslet-kínálat szerint alakul. A kötelező minimál-ár bevezetése versenyjogsértésnek minősül, tiltott a Tpv. 11.§ (1) bekezdése és (2) bekezdés a) pontja alá vonható ármegkötésre vonatkozó megállapodás. Tiltott a gazdasági verseny korlátozását vagy torzítását célzó magatartás, de az ilyen cél elérésére alkalmas magatartás is.

A 2002-2003-ra vonatkozó árakat - többek között - az V.r. felperes is aláírta, az aláírók egyúttal nyilatkoztak arról, hogy azokat lefelé nem lépik át. Versenyjogilag tiltott a vállalkozások olyan gazdasági együttműködése, amelynek célja a gazdasági verseny kizárása vagy korlátozása. Az árjegyzék elfogadása, illetve annak minimál-árként való kezelésére vonatkozó nyilatkozat ilyen tiltott együttműködés volt. A versenykorlátozó cél megvalósult, a jogsértést elkövetése bizonyítottan megtörtént.

Kfv.II.37.370/2012/14.szám

Az I. r. felperest az alperes a 2003-2004. évi vadászati évadra szóló 2002. december 19-i, a Terméktanácscsal közös döntése miatt marasztalta el. Az I.r. felperes a Terméktanácscsal többszörösen egyeztetette a bérvadászatra ajánlott minimál-árakat, ezt az árjegyzék is tartalmazza. Az I.r. felperes a felelősség alól nem mentesülhet arra való hivatkozással, hogy a Vadászatszervező Osztálya egyeztetett, és amelyről nem volt tudomása. Az Osztály nagyfokú önállóságot élvezett, de helyette jogokat és kötelezettségeket az I.r. felperes szerzett. Ezt a tényt az I.r. felperes sem vonta kétségbe. Az Osztály magatartásának következményeit az I.r. felperes köteles viselni. Az I.r. felperes kamarai működését, döntéshozatali mechanizmusát nem kellett vizsgálni, erre nézve jogi szakértőt nem kellett bevonni. Az I.r. felperes felelősségi körébe tartozik a belső működésének kialakítása, az arról való gondoskodás, hogy nevében csak a képvisellel rendelkező szervezeti egység léphessen fel. Ennek felelősségét sem a jogi önállósággal nem rendelkező belső szervezeti egységére, sem másra át nem háríthatja. Mivel az I.r. felperes felelősséggel tartozik a 2002. december 19-i keltezésű árjegyzékért, ezért nincs jelentősége annak, hogy a többi felperes az I.r. felperesnek versenytársa-e, illetve, hogy származott-e valamiféle haszon a megállapodásból.

A bizonyítási teher a Pp. 164.§ (1) bekezdése szerint a felpereseket terhelte, a Pp. 336/A.§ (2) bekezdésében foglaltak nem alkalmazhatók a Pp. 339/B.§-ára és arra figyelemmel, hogy ez a jogszabályi rendelkezés csak a 2005. november 1-jét követően indult eljárásokban alkalmazható. A bizonyítási teher csak akkor fordul meg, ha az V.r. felperes azt bizonyítja, hogy az alperes nem vagy nem megfelelően tárta fel az ügyben irányadó tényállást. A tényállás felderítésével kapcsolatos érveivel az V.r. felperes ténylegesen az alperes mérlegelését támadta, a rendelkezésre álló bizonyítékok újraértékelését és a saját álláspontjának elfogadását célozta. Ez azonban nem alapozza meg a bizonyítási teher megfordítását.

A jogerős ítélet ellen az I.r. és az V.r. felperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet.

Az I.r. felperes elsődlegesen a jogerős ítélet, az elsőfokú ítélet, az alperesi határozat hatályon kívül helyezését, másodlagosan az ítéletek hatályon kívül helyezése mellett az elsőfokú bíróság új eljárásra

Kfv.II.37.370/2012/14.szám

utasítását kérte. Állította felelősség nem terhelheti olyan megállapodás létrehozásáért, amelyről a képviselője nem tudott, amelyet nem írt alá. Utalt e körben a gazdasági kamarákról szóló 1999. évi CXXI. törvénynek (a továbbiakban: Gktv.) az elnöki, főtitkári jogkört szabályozó rendelkezéseire. Az elsőfokú bíróság a Pp. 221.§ (1) bekezdésébe ütközően nem indokolta meg, hogy az Osztály működéséért, magatartásáért milyen jogszabályi rendelkezés alapján tehető felelőssé. A Tpv. 11.§ (1) bekezdését, (2) bekezdés a) pontját nem sértette meg. A Tpv. 43.§ (2) bekezdésének a vizsgálatot végző nem felelt meg. A bíróságok sem rendelkeztek kellő szakértelemmel a földrajzi piac szakszerű meghatározására és ezáltal a bagatell kartell megállapítására, ezért a Pp. 177.§ (1) bekezdésébe ütközően mellőzték szakértő kirendelését. A Vtv. 9.§ (1)-(2) bekezdésére utalva kifejtette, hogy a vadászati piacot nem az ár szabályozza.

Az V.r. felperes a jogerős ítélet, az elsőfokú ítélet, az alperesi határozat hatályon kívül helyezését, másodlagosan az ítéletek hatályon kívül helyezése mellett az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítását kérte. Rendkívüli jogorvoslati kérelmében kifejtettek szerint a jogerős ítélet sérti a Pp. 221. § (1) bekezdését, 163. § (1) - (3) bekezdését, 3.§ (3) bekezdését, 177. § (1)-(2) bekezdését, az elvi szinten irányadó 336/A.§ (2) bekezdését. Az érintett piac tekintetében a tényállás nem került tisztázásra, szakértőt ennek feltárására nem vettek igénybe, figyelmen kívül hagyták a magánszakvéleményét, az alperes pedig az államigazgatási eljárás általános szabályairól szóló 1957. évi IV. törvény (a továbbiakban: Áe.) 32. § (1)-(2) bekezdését, 26. § (1) bekezdését megsértette, amikor kellő szakértelemmel rendelkező személyt nem vett igénybe az eljárása során. Sérelmezte, hogy a bíróság összegénél az alperes a bruttó bevételi összeget vette alapul, figyelmen kívül hagyva, hogy csak a közvetítői jutalék a vadászatszervező irodáé. Figyelmen kívül maradt a piac meghatározásánál, hogy az érvényesülő árakat nem a vadászatszervezők határozták meg, hanem a vadásztársaságok. Az árjegyzék csak tájékoztató jellegű, az irányár nem titkos. Zoológiai szempontból a földrajzi piac nem azonos Magyarországon területével.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályban tartását kérte.

Kfv.II.37.370/2012/14.szám

A II-IV.r. felperesek, a felperesi beavatkozó észrevételt nem tettek.

A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274.§ (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

A felülvizsgálati kérelmek alaptalanok.

A Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 272.§ (2) bekezdése és 275. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelmek keretei között, a hivatkozott jogsértések körében vizsgálta felül. A felülvizsgálati kérelemben a jogerős ítéletben foglalt jogsértésre lehet hivatkozni, a felülvizsgálati eljárásban az alperes eljárása már nem vizsgálható, ha azzal összefüggésben a bíróság által elkövetett jogsértésre nem hivatkoznak. Mindezekre tekintettel az alperes eljárására vonatkozóan állított, az Áe. 32. § (1) - (2) bekezdéseinek, 26. § (1) bekezdésének megsértése nem volt vizsgálható. Nem vizsgálható továbbá az olyan jogsértés sem, amelyre a fél korábban nem hivatkozott és arra nézve a jogerős ítélet döntést nem tartalmaz. Az I.r. felperes a Tptv. 43.§ (2) bekezdésére korábban nem hivatkozott, ezért ezt a jogsértést a Kúria nem vizsgálta.

A bizonyítás körében a Kúria hangsúlyozza, hogy a bizonyítás a Pp. 164.§ (1) bekezdése alapján a felpereseket terhelte. A Pp. 336/A.§ (2) bekezdése a perben nem alkalmazható, de alkalmazhatósága esetén is csak akkor eredményezi bizonyítási teher megfordulását, ha a felperes a tényállás megalapozatlanságát kellőképpen valószínűsíti, valóságtartalmát valamely bizonyítékkal megalapozottan kétségbe vonja, nem elegendő önmagában a tényállás vitatása a bizonyítási teher megfordulásához.

A másodfokú bíróság helytállóan mutatott rá, hogy a perben szakértői bizonyítás nem volt szükséges, az érintett piac meghatározása nem igényelte szakértő közreműködését a bírósági eljárásban, mivel a piac jellegzetességét bemutató adatok értékelése, a piac meghatározása jogkérdés volt. Az I.r. felperes állításával szemben a vadászati kérdésekben, illetve az érintett piac meghatározására szakértő bevonása sem eredményezhette volna a versenyjogsértés csekély jelentőségűnek minősítését, mert ezt az árkartell ténye kizárta.

Kfv.II.37.370/2012/14. szám

Az V.r. felperes hivatkozásával szemben az érintett piac és földrajzi terület meghatározásánál a magánszakértői vélemény figyelembe vételére a másodfokú bíróság által is helyesen értékelt körülmények miatt nem kerülhetett sor, ezt a megállapítást a Kúria is osztja, megismételni nem kívánja. Áru a bérvadászati szolgáltatás volt, a földrajzi piac pedig az a terület, ahol a szolgáltatást igénybe vehették. A hazai vadászati feltételeket a hazai jogszabályi rendelkezések határozzák meg, a jogszabályi keretek országonként eltérnek, nem indokolt a földrajzi piacot Európára kiterjeszteni, a szolgáltatás komplexitása folytán zoológiai szempont figyelembevételével sem, az ármegkötés is Magyarországra, a magyar piacon érvényesülő árakra vonatkozott.

A bizonyítás során a Pp. 3.§ (3) bekezdésének, a Pp. 177.§ (1)-(2) bekezdésének, 163.§ (1) - (3) bekezdésének rendelkezései megsértésre nem kerültek.

Az I.r. felperes a felelősségét megalapozatlanul vitatta. Az I.r. felperes a szervezeti keretein belül működő Osztálya tevékenységéért, magatartásáért felelős. A versenyjogi jogsértésért való felelősség objektív, ezért nem mentesülhet a felelősség alól az I.r. felperes arra való hivatkozással, hogy más, az Osztályának a felelősségére hivatkozik, tekintve, hogy az ellenőrzési vagy szervezeti működési hiányosságokért való felelősségét másra nem háríthatja. A szervezeti egységek tevékenységének hatékony ellenőrzésének hiánya, az egységek túlzott szabadsága I.r. felperes működésére vezethető vissza. Az I.r. felperes felelőssége a jogsértésért fennáll, az elkövetett jogsértést az alperes által beszerzett bizonyítékok bizonyították, ezért a jogsértés hiánya nem volt a felülvizsgálati eljárásban megállapítható. Az I.r. és V.r. felperesek nem hivatkoztak olyan tényre vagy bizonyítékra, amely a jogsértés hiányát bizonyította volna.

Az V.r. felperesnek a bíróság kiszabásánál a bruttó bevételek jogsértő figyelembe vételére való hivatkozása ellentétben áll az alperesi határozat 37. oldal 24. pontjában foglaltakkal, mert az alperes az eljárás alá vont bevételehez nem tartozó, a továbbutalt összegeket nem vette figyelembe, a Tpv. 78. § (1) bekezdésének árbevételre vonatkozó rendelkezésének megsértése nem következett be.

Kfv.II.37.370/2012/14.szám

A fentiekre figyelemmel a Kúria a Fővárosi Ítéltábla Ítéletét a Pp. 275.§ (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta a felülvizsgálati kérelmekkel érintett körben.

A sikertelen felülvizsgálati kérelemmel élő felperesek a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján külön-külön kötelesek az alperes felülvizsgálati eljárásban felmerült költségének megfizetésére.

Az V.r. felperes a Pp. 78. § (1) bekezdése, 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13.§ (2) bekezdése alapján köteles a tárgyi illetékeljegyzési jog miatt le nem rótt felülvizsgálati illeték viselésére.

Az I.r. felperes illetékmentessége okán a le nem rótt felülvizsgálati illetéket a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 14.§-a értelmében az állam viseli.

Budapest, 2013. április 10.

Dr. Tóth Kincső sk. a tanács elnöke, Dr. Márton Gizella sk. előadó bíró, Dr. Rothermel Erika sk. bíró